

Nr 66.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om fortsatt tillämpning av lagen den 28 april 1926 om inskränkning i rätten till inmutning inom vissa län; given Stockholms slott den 28 januari 1927.

Under återopande av bilagda i statsrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag om fortsatt tillämpning av lagen den 28 april 1926 om inskränkning i rätten till inmutning inom vissa län.

GUSTAF.

N. Gärde.

Förslag

till

Lag**om fortsatt tillämpning av lagen den 28 april 1926 (nr 88) om inskränkning i rätten till inmutning inom vissa län.**

Härigenom förordnas, att lagen den 28 april 1926 om inskränkning i rätten till inmutning inom vissa län, vilken lag gäller till den 1 januari 1928, skall äga fortsatt giltighet till den 1 januari 1929.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärendena, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 28 januari 1927.

Närvarande:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena LÖFGREN, statsråden RIBBING, MEURLING, GÄRDE, PETTERSSON, HELLSTRÖM, ROSÉN, HAMRIN, ALMKVIST, LYBERG.

Efter gemensam beredning med chefen för handelsdepartementet anför tillförordnade chefen för justitiedepartementet, statsrådet Gärde:

»I fråga om rätten till gruvdrift inom de nordligaste delarna av landet hava sedan längre tid provisoriska lagbestämmelser varit gällande. Under flera år var beträffande Norrbottens, Västerbottens och Jämtlands län stadgat, att inmutning å s. k. odisponerad kronojord — eller sådan kronojord, som ej innehaves under ständig besittningsrätt eller är anslagen till boställe — finge ske endast för kronans räkning. Detta inmutningsförbud blev genom lag den 31 maj 1918 (nr 288) begränsat till att avse järnmalmsfyndigheter. Sistnämnda lag var, efter årligen skedd prolongation, gällande till den 1 maj 1926, då den avlöstes av lagen den 28 april samma år (nr 88). Härmed skedde en återgång till det tidigare vidsträcktare inmutningsförbudet, i det att genom 1926 års lag förordnats, att inom nämnda län inmutning för annans än kronans räkning ej må ske å odisponerad kronojord utan Kungl. Maj:ts för särskilt fall givna tillstånd. I förhållande till den före lagen den 31 maj 1918 gällande lagstiftningen företer alltså 1926 års lag den avvikelse, att Kungl. Maj:t erhållit befogenhet att medgiva dispens från lagens tillämpning.

Då sistnämnda lags giltighet upphör med utgången av år 1927, har chefen för justitiedepartementet i skrivelse den 22 oktober 1926 anmodat kommerskollegium, länsstyrelserna i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län, chefen för Sveriges geologiska undersökning samt bergmästaren i norra bergmästaredistriktet att inkomma med yttranden, huruvida förordnande borde meddelas om fortsatt tillämpning av 1926 års lag ävensom angående den tid ett dylikt förordnande eventuellt borde avse. Jag anhåller nu få lämna redogörelse för dessa yttranden.

Bergmästaren i norra bergmästaredistriktet C. I. Asplund har anfört följande:

Bergmästaren i norra bergmästaredistriktet.

'Efter mitt senast avgivna yttrande angående ifrågasatt förlängning av lagen den 31 maj 1918, innefattande särskilda bestämmelser angående rätten till inmutning inom vissa län, av mig insänt den 14 december 1925, hava intill utgången av april månad 1926, då sistnämnda lag upphörde att gälla, för enskilda utfärdats följande antal mutsedlar dels å nyupptäckta, dels å sönade fyndigheter å sådan kronojord inom Norrbottens, Västerbottens och Jämtlands län, som avses i lagen:

	nyupptäckta:	sönade:	summa:
i Norrbottens län:	0	(å apatit) 13	13
i Västerbottens län:			
(svavelkis)	29	(svavelkis) 1	33
(arsenikkis)	3		
i Jämtlands län (krommalm)	1	0	1
Summa: 33		14	47

Utom dessa finnas ännu gällande, men icke utmålslagda följande antal inmutningar:

i Norrbottens län: å silvermalm m. m.	15 st.		
å arsenikkis	4	>	summa 19 st.
i Västerbottens län: å svavelkis	4 st.		
å kopparkis	1	>	5 st. el. 24 st.

alltså tillsammans med de i år utfärdade mutsedlarna inalles 71 st., såvitt föreskrivna försvarsarbeten och andra prestationer äro fullgjorda, ännu gällande, men icke utmålslagda fyndigheter, inmutade enligt lagen den 31 maj 1918.

Efter den 1 maj 1926, då lagen av den 31 maj 1918 ersattes med lagen den 28 april 1926, hava till bergmästareämbetet i norra distriktet från enskilda inkommit ansökningar om sammanlagt 11 mutsedlar å sådan kronojord, som avses i båda ifrågavarande lagar, därav inom Norrbottens län 1 å sönad molybdenglansfyndighet, vilken ansökan emellertid återkallats, och 7 st. å sönade silvermalmsfyndigheter, beträffande vilka, efter det genom resolution från bergmästareämbetet begärts bevis, om Kungl. Maj:ts tillstånd till inmutning enligt lagen den 28 april 1926 föreläge eller vore ansökt, underdånig ansökan om sådant tillstånd inlämnats till länsstyrelsen i Norrbottens län, på vars remiss jag avgivit yttrande, att jag ej funne anledning tillstyrka bifall till den underdåniga ansökningen, då nuvarande innehavare av inmutarerätten på begäran erhållit ett års förlängd arbetstid för malms blottande och ingivande av ansökan om utmål, vilken tid utginge först den 15 september 1927, och sökanden av de nya inmutningarna varken kunde åberopa någon upptäckarerrätt eller några nedlagda kostnader för malms blottande. Beträffande de tre återstående sökta inmutningarna, som avse nyupptäckta fyndigheter å kronoparken Storålden inom Jörns socken, har, likaledes efter resolution från bergmästareämbetet, inkommit bevis att underdånig ansökan inom förelagd tid ingivits om tillstånd till inmutning. Efter remiss av denna ansökan, som emellertid gällde ett betydligt större område än de tre inmutningar, varom ansökan först ingivits till bergmästareämbetet, har jag i yttrande till länsstyrelsen i Västerbottens län tillstyrkt densamma, dock endast i den mån den gällde de tre, i den ordning gruvestadgan föreskriver först hos bergmästareämbetet ansökta inmutningarna. Beträffande motiveringen anhåller jag att få hänvisa till bifogade avskrift av mitt yttrande.

Vad sålunda efter avgivandet av mitt yttrande till statsrådet och chefen för justitiedepartementet den 14 december 1925 förekommit, synes icke giva stöd åt de farhågor för ett osunt mutsedelsjobberi, som utgjorde närmaste anledni-

gen till upphävandet av lagen den 31 maj 1918, och jag hyser därför fortfarande den uppfattningen, att denna lag bort förlängas i stället för att upphävas, särskilt med hänsyn till önskvärdheten att på allt sätt söka främja en planmässig och möjligast genomgående malmletning inom hela det malmförande området av Västerbottens län, såväl å kronojord som å enskild jord, vilket är en nödvändig förutsättning för fastställandet av den lämpligaste sträckningen för en malmbana genom området.

Då lagen nu emellertid blivit upphävd och då den onekligen innehåller en del bestämmelser, tillkomna i syfte att driva fram produktionen av vissa malmer, varpå landet under krigstiden led särskilt stor brist, vilka icke längre äro av behovet påkallade, anser jag det icke lämpligt att nu föreslå upplivande av 1918 års lag. En förutsättning för att nyssnämnda önskemål angående malmletningens befrämjande även å kronojord skall kunna nås genom att lagen den 28 april 1926 förlänges, är dock, att dispensrätten vinner tillämpning i alla de fall, då av enskilde å enskild jord bedrivna lojal malmletning föranleder malmletningens fortsättande in på angränsande kronojord för fasta klyftens påträffande. Dessutom torde få förutsättas, att den för statens räkning av Sveriges Geologiska Undersökning bedrivna malmletningen får fortsätta och bedrivs med särskild hänsyn därtill, att kronojorden inom hela det malmförande området må bli minst lika grundligt och fullständigt undersökt, som förhållandet är beträffande enskilda å enskild jord hittills bedrivna undersökningar, varigenom den beträffande kronojorden numera minskade enskilda malmletningsverksamheten kan fullt ersättas.

I lagen den 28 april 1926 finnas inga som helst riktlinjer angående inskränkningar i inmutningsrätten angivna, ehuru det torde vara klart, att ingendera statsmaktens mening varit, att Kungl. Maj:t vid beviljande av tillstånd till inmutning å kronojord, skulle medgiva inmutningsrätt i hela den utsträckning, som medgives i gällande gruvestadga. Under återopande av vad jag här ovan och i som bilaga fogade avskrift av yttrandet den 15 sistlidne oktober till länsstyrelsen i Västerbottens län anført, får jag alltså föreslå att följande särskilda bestämmelser och inskränkningar i den inmutningsrätt, som enligt lagen den 28 april 1926 må kunna genom Kungl. Maj:ts för särskilt fall meddelade tillstånd beviljas enskild sökande, må vid förlängning av sagda lag införas i densamma. Inmutaren förpliktas att underkasta sig alla de förändringar med avseende på dispositionsrätten till fyndigheterna, som kunna bli gällande i kommande nya gruvlag, dock med förstahandsrätt till ny upplåtelse framför andra enskilda, därest sådan enligt den nya lagen kommer att ske under annan form än inmutning. Kronan förbehålles rätt att dröja med anmälan om jordägareandelens begagnande förslagsvis under fem års tid efter det bestyrkt avskrift av mutsedeln ingivits till vederbörande länsstyrelse i varje fall dock under minst ett års tid efter det utmålsläggning ägt rum. Dessutom torde böra föreskrivas, att ansökan om mutsedlar bör ske under i gällande gruvestadga föreskrivna former, d. v. s. hos vederbörande bergmästare, som äger förelägga sökande viss tid, inom vilken bevis, att Kungl. Maj:ts särskilda tillstånd till inmutningen blivit sökt, skall vara insänt till bergmästaren, vid äventyr att ansökan eljes icke till någon åtgärd föranleder. Erhålles sådant tillstånd, bör inmutningen gälla från den dag ansökan inkom till bergmästaren. Bestämmelsen i 1918 års lag, att överlåtelse av mutsedel blir giltig först efter det granskning av bergmästaren och påteckning därom å mutsedeln torde också böra införas i 1926 års lag.

Då det torde vara uteslutet, att ny definitiv gruvlag kan komma att bli antagen före 1928 års utgång, får jag vördsamligen föreslå, att lagen av den 28 april 1926 med de av mig föreslagna särskilda bestämmelser förlänges till utgången av år 1928.

Vid yttrandet är fogad avskrift av däri omförmälda, av bergmästaren till länsstyrelsen i Västerbottens län avgivna utlåtande i anledning av sökt tillstånd till inmutning inom kronoparken Storåriden i Jörns socken.

Länsstyrelserna i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län.

Länsstyrelsen i Jämtlands län har anfört: Sedan ingången av år 1920 hade någon mutsedel å kronojord icke blivit ingiven till länsstyrelsen. För länets vidkommande syntes därför grundad anledning icke föreligga att utsträcka tiden för lagens giltighet. Skulle emellertid förhållandena i de båda övriga län, som berördes av lagen, anses tala för en fortsatt tillämpning av densamma, hade länsstyrelsen för sin del intet att erinra mot att tiden för lagens giltighet utsträcktes under ytterligare ett år.

Länsstyrelsen i Västerbottens län har uttalat, att förordnandet om lagens giltighet syntes böra utsträckas under ytterligare ett år i avbidan å ny gruvlagstiftning.

Länsstyrelsen i Norrbottens län har, under åberopande av vad bergmästaren Asplund i sitt utlåtande anfört, för sin del föreslagit en fortsatt tillämpning av lagen intill utgången av år 1928.

Chefen för Sveriges geologiska undersökning.

Chefen för Sveriges geologiska undersökning har anfört:

'Sedan Kungl. Maj:t och sistlidne riksdag ej ansett sig kunna genomföra det förslag till bestämmelser för inmutning inom de nordligaste länen som framlades av kommerskollegium och Sveriges geologiska undersökning i gemensamt utlåtande den 23 december 1925, synes den i stället antagna lagen av den 28 april 1926 böra fortfara att i huvudsak förbliva gällande, till dess ny definitiv gruvlag kommer till stånd. Någon modifiering av densamma synes dock påkallad.

Såväl i kommerskollegiets och Sveriges geologiska undersöknings ovannämnda förslag som i Kungl. Maj:ts proposition nr 207 och under riksdagsförhandlingarna framhölls, att Kungl. Maj:t borde kunna genom dispens i enskilda fall medgiva rätt till inmutning, där sådan enligt lagen eljest icke förelåg. Med stöd av lagen av 28 april 1926 har också i ett fall sådan dispens redan erhållits, och det torde kunna förväntas, att ytterligare sådana dispenser komma att utfärdas.

Det torde emellertid icke vara befogat, att staten beträffande på grund av sådana dispenser upptäckta fyndigheter kommer i sämre ställning, än den skulle innehaft enligt lagen av den 31 maj 1918, vilken ersattes av lagen av den 28 april 1926. Så måste uppenbarligen nu bliva förhållandet, då efter medgiven dispens kronans rättigheter med avseende på en upptäckt fyndighet regleras endast genom gruvestadgan av den 16 maj 1884. I alla händelser synes befogat, att, vid dispens från förbudet att inom de tre nordligaste länen inmuta på kronojord, staten förbehåller sig de förmåner, som innehållas i § 4 och § 6 av lagen den 31 maj 1918 innefattande särskilda bestämmelser angående rätten till inmutning inom vissa län, nämligen skyldighet för inmutaren att vara underkastad de förändrade bestämmelser, som genom ny lagstiftning kunna bliva fastställda etc. samt rätt för kronan att anmäla sig till begagnande av sin jordägareandel inom fem år från det avskrift av mutsedeln på grund av föreskriften i 13 § 1 mom. gruvestadgan blivit ingiven till Konungens befallningshavande.

Med ovan föreslagna modifikation synes mig lagen av den 28 april 1926 böra förlängas på ännu ett år eller till och med 31 december 1928.'

Kommerskollegium, som förmält sig hava tagit del av bergmästaren Asplunds yttrande, har anfört följande:

Kommerskollegium.

Den ifrågavarande lagen har avlöst lagen den 31 maj 1918 innefattande särskilda bestämmelser angående rätten till inmutning inom vissa län.

Denna senare, som i sin ordning föregicks av det sedan längre tid tillbaka gällande provisoriska inmutningsförbudet beträffande fyndigheter å kronomark i de tre norra länen, hade tillkommit under trycket av kristidens importsvårigheter för vissa malmer, mineral och metaller och avsåg att, ehuru under tillvaratagande av vissa kronans jordägarintressen i högre grad än gruvstadgan medgiver, uppmuntra enskilda till eftersökande och nyttiggörande av andra inmutningsbara mineral och malmer än järnmalm i berörda län.

I ett den 23 december 1925 gemensamt till dåvarande chefen för justitiedepartementet avgivet utlåtande rörande ifrågasatt förlängning av 1918 års lag föreslago kollegium och Sveriges geologiska undersökning, att 1918 års lag skulle prolongeras beträffande Norrbottens och Jämtlands län men att för Västerbottens län skulle utfärdas allmänt för såväl krono- som enskild jord gällande förbud för enskilda att verkställa inmutningar, dock att Konungen på för varje fall stadgade villkor skulle äga upplåta rätt till inmutning för visst område och under viss tid.

Skälen till den ifrågasatta särslagstiftningen för Västerbottens län voro i största korthet följande.

Kännedom om de såvitt hittills visats huvudsakligen av svavel- och kopparkis bestående mineraltillgångarna i Skelleftefältet står att vinna endast med anlåtande av de på vetenskaplig grund vilande, nutida systematiska men kostsamma malmetningsmetoderna. Efter dessa hava staten genom Sveriges geologiska undersökning samt vissa större enskilda företagare arbetat. Dessa arbeten skulle kunna störas om vem som helst i exempelvis spekulations- eller instängningssyfte skulle äga att företaga inmutningar på mark, som behöfves för undersökningarna, vare sig denna mark är i enskild eller allmän ägo. Då härtill kommer, att krono- och enskild mark i dessa trakter ligga ganska sammanblandade, behöves ett på all jord därinom gällande inmutningsförbud för enskilda med rätt för Kungl. Maj:t att genom dispenser från förbudet tillgodose de efter rationella metoder arbetande enskilda malmetare, som ovan avsetts.

Ämbetsverken avsågo härvid givetvis att villkoren för sådana 'dispenser skulle i erforderlig mån tillgodose det allmännas intressen utan att därför nödvändigtvis behöva till sitt innehåll sammanfalla med de förmåner för Kronan som 1918 års lag tillförsäkrade densamma.

Kungl. Maj:t godkände emellertid ej ämbetsverkens uppfattning. Enligt propositionen i ämnet till 1926 års riksdag (nr 207) uttalade föredragande departementschefen härom bland annat följande:

För det dåvarande föreläge ej bestämd anledning till farhågor för att inmutningar skulle vare sig utan sakliga förutsättningar göras i spekulations- eller verkställas i instängningsändamål. Att i strid mot vad dittills brukats utsträcka ett inmutningsförbud över annan jord än odisponerad kronojord ansågs icke böra i nu förvarande sammanhang förekomma utan tvingande skäl. Däremot syntes hinder ej böra möta mot att så tillvida säkerställa kronans intressen att man återginge till den före år 1918 års lag gällande ordningen, och sålunda att kronan förbehölles rätten till mineralfyndigheter å odisponerad kronojord. Någon anledning att fastställa andra bestämmelser för Västerbottens än för Norrbottens och Jämtlands län föreläge ej, ty förutsättningarna för den eftergift 1918 års lag inneburit vore ej längre för handen.

En dispensrätt från förbudet vore emellertid på sätt ämbetsverken fram-

hållit erforderligt för särskilt sådana fall, där en eftergift av förbudet utgjorde en förutsättning för tillgodogörandet av en redan under förut gällande lag förvärvad rätt. Uppenbarligen kunde ock förekomma andra fall, i vilka hinder icke borde möta för beviljande av dispens. Enär det för det dåvarande icke vore möjligt att i lagen närmare utforma vissa regler för dispensrättens handhavande, skulle Kungl. Maj:ts befogenhet i detta avseende kunna angivas på samma sätt som för där avsedda fall skett i 1 § i lagen den 30 maj 1916 om vissa inskränkningar i rätten att förvärva fast egendom eller gruva eller aktier i vissa bolag.

Sistnämnda lagrum har emellertid, såvitt kollegium har sig bekant, ej tillämpats på det sätt, ämbetsverken avsågo, att dispensrätten skulle utövas i nu förevarande fall, nämligen under stadgande av sådana villkor för tillståndets åtnjutande, utöver eller stridande mot gruvestadgans bestämmelser, som iakttagandet av det allmännas intresse kan för varje fall erfordra.

Genom 1926 års lagstiftning blevo alltså de på odisponerad kronomark i de tre norra länen befintliga fyndigheterna av även andra malmer och mineral än järnmalm ånyo lagda under inmutningsförbud, dock så att från förbudet beträffande såväl dessa malmer och mineral som järnmalm kan lämnas dispens, därvid emellertid varken de bestämmelser, som enligt 1918 års lag skyddade kronans intressen, eler andra särskilda, vare sig mindre eller mera omfattande bestämmelser till skydd för samma intressen synas kunna meddelas.

Då ju avsikten aldrig varit att genom förbudet hindra rationellt arbetande malmletare att inmuta, blir i förhållande till dem kronans ställning alltså betydligt sämre enligt 1926 års lag än enligt 1918 års lag. Att detta varit statsmakternas avsikt framgår ej av propositionen i ämnet eller andra för kollegium tillgängliga riksdagshandlingar angående frågan. Bergmästaren i norra distriktet har i sitt förberörda yttrande till och med uttalat sin fulla förvissning om att ingendera statsmakten avsett att vid dispensers meddelande inmutningsrätt skulle beviljas i hela den utsträckning, som medgäves i gruvstadgan.

Lagens avfattning synes sålunda nödvändiggöra en annan tolkning än den, som kan förmodas hava varit avsedd vid dess utfärdande. Då det därjämte knappast torde kunna förväntas, att en ny, definitiv gruvlag under den närmaste tiden kommer till stånd, varigenom vidtagandet av ändringar i nu rådande provisorium bleve obehövt, anser sig kollegium böra förordna att 1926 års lag förtydligas, så att någon tvekan icke behöver uppstå om befogenheten att förbinda tillstånd till inmutning med vissa villkor, som huvudsakligen avse att tillgodose kronans intressen.

Tvenne skilda vägar kunna därvid beträdas, nämligen antingen genom angivande i lagen av de särskilda villkor, som skola gälla för inmutning, var till tillstånd enligt lagen meddelas, eller genom intagande i lagen av bemyndigande för Kungl. Maj:t att vid lämnande av tillstånd till inmutning fastställa villkor för inmutningen och den uppkommande gruvegendomens nyttjande. Bergmästaren förordar det förra alternativet och föreslår i viss anslutning till stadgandena i 1918 års lag, att dispenser skulle förbindas med dels förpliktelse för inmutaren att underkasta sig de förändringar med avseende å dispositionsrätten till fyndigheterna, som kunna bliva gällande i kommande nya gruvlag, dock med optionsrätt, om inmutningsrätten upphäves, dels rätt för kronan att dröja med anmälan av jordägarandelens begagnande fem år efter mutsedelns delgivning med länsstyrelsen, dock minst ett år efter utmålsläggningen, dels ock förbud mot överlåtelse av mutsedel utan granskning och påteckning av bergmästaren. Tillika har bergmästaren föreslagit vissa bestämmelser om inmutningsförfarandet i hithörande ärenden.

Vad bergmästaren sålunda föreslagit torde vara vad som i första hand kan beräknas böra intagas i de nämnda villkoren. Förfaringssättet vid inmutning torde icke kunna göras till föremål för stadganden, avsedda att utgöra villkor vid meddelande av tillstånd, och kollegium anser det vida lämpligare att ansökning om mutsedel ingives till bergmästaren först sedan tillstånd till inmutning av Kungl. Maj:t meddelats för viss tid och å visst område.

Emellertid synes det kollegium knappast nödvändigt att redan i förväg fastslå de villkor, varunder dispenserna må meddelas. Det torde tvärtom icke vara helt uteslutet att de erfarenheter härutinnan, som vinnas genom praxis, kunna bliva av värde såväl vid senare skeende upplåtelser som vid blivande lagstiftning i ämnet. Kollegium får därför hemställa att, i viss anslutning till vad kollegium och Sveriges geologiska undersökning den 23 december 1925 föreslog, lagen ändras sålunda att, förutom att genom densamma förordnas, att inom Norrbottens, Västerbottens och Jämtlands län inmutning för annans än kronans räkning fortfarande ej må ske å kronojord, som ej innehaves under ständig besittningsrätt eller är anslagen till boställe, tillika stadgas, att Kungl. Maj:t skall för särskilt fall eller för viss tid på de villkor, som Kungl. Maj:t finner skäligt föreskriva, äga upplåta rätt till inmutning för visst område å sådan kronojord.

Tiden för förlängningen av den sålunda modifierade lagen synes lämpligen böra bestämmas till ett kalenderår.

Att 1926 års lag, i likhet med de förut speciellt angående gruvdriften i de nordligaste länen utfärdade lagbestämmelserna, erhållit allenast provisorisk karaktär, har haft sin orsak i de sedan åtskilliga år pågående förarbetena till en fullständig omarbetning av gruvlagstiftningen. Beträffande detta ärendes närvarande läge får jag erinra, att det av särskilda sakkunniga år 1923 avlämnade betänkandet i ämnet jämte däröver avgivna yttranden av vissa myndigheter och enskilda sammanslutningar jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 13 mars 1925 överlämnats till socialiseringsnämnden för avgivande av utlåtande. Nämnden, vars behandling av denna fråga fortgår, har i skrivelse den 30 november 1926 till chefen för finansdepartementet meddelat, att principbetänkande om gruvlagstiftningen bör kunna avgivas under första hälften av år 1927. Innan dylikt utlåtande föreligger, läser det med hänsyn till detta lagstiftningsärendes vidlyftiga beskaffenhet icke vara möjligt att närmare angiva den tid, då frågan kan komma att föreläggas riksdagen. Vid sådant förhållande torde den provisoriska lagen böra erhålla fortsatt giltighet för ännu någon tid. Denna tid synes, i överensstämmelse med vad hittills skett, lämpligen kunna bestämmas till ett år.

I sina utlåtanden hava bergmästaren Asplund, chefen för Sveriges geologiska undersökning och kommerskollegium ifrågasatt, huruvida i 1926 års lag borde införas vissa bestämmelser i syfte att närmare reglera den rätt att meddela dispens från inmutningsförbudet, vilken enligt lagen tillkommer Kungl. Maj:t. Till grund för de olika förslag, vilka i detta hänseende blivit framställda, synes ligga den uppfattning, att den nuvarande bestämmelsen skulle innefatta en viss begränsning av Kungl. Maj:ts befogenhet att vid meddelande av dispens fastställa de villkor, som i föreliggande fall kunde finnas lämpliga, särskilt för betryggande av kronans intresse och ett ändamålsenligt ordnande

*Departements-
chefen.*

av förhållandena vid övergången till en blivande ny gruvlagstiftning. Med anledning härav får jag erinra, att vid lagens tillkomst dåvarande chefen för justitiedepartementet uttalade, att då det därvid icke vore möjligt att i lagen närmare utforma vissa regler för dispensrättens handhavande, Kungl. Maj:ts befogenhet i detta avseende syntes kunna angivas på samma sätt som för där avsedda fall skett i 1 § i lagen den 30 maj 1916 om vissa inskränkningar i rätten att förvärva fast egendom eller gruva eller aktier i vissa bolag. I enlighet härmed erhöll lagen den nu gällande avfattningen, och någon erinran härutinnan förekom varken från lagrådets eller riksdagens sida. Det synes mig ock vara tydligt, att en dylik allmänt hållen bestämmelse är bäst ägnad att vid avgörandet av dispensfrågor låta de olika synpunkter, som kräva beaktande, komma fullt till sin rätt. Att i lagen angiva särskilda villkor för dispens måste — såsom i viss mån framgår även av de sinsemellan skiljaktiga förslag, som framkommit i utlåtandena — ställa sig ganska vanskligt. Något behov därav torde ej heller vara för handen. I tillämpningen har redan förekommit, att Kungl. Maj:t vid beviljande av dispens fastställt, bland andra, sådana föreskrifter för tillvaratagande av kronans intresse, vilka nu föreslagits till införande i själva lagen. Otvivelaktigt komma de ämbetsmyndigheter, vilka hava att i varje särskilt dispensärende avgiva yttranden, icke att underlåta att därvid framhålla sådana omständigheter, som kunna innefatta anledning till fastställande av speciella villkor. Vid sådant förhållande synes det mindre lämpligt att genom en ändring i den provisoriska gruvlagen bryta den likformighet, som nu råder mellan denna lag och den nyss nämnda lagen den 30 maj 1916; något behov av ändring i den senare lagen har veterligen ej yppats.

Jag finner mig alltså böra tillstyrka, att förordnande meddelas om fortsatt giltighet av 1926 års lag för tiden till den 1 januari 1929. Jag erinrar därvid, att jämlikt lagens övergångsbestämmelser beslut om sådant förordnande kan fattas utan iakttagande av den i § 87 regeringsformen stadgade ordning och att följaktligen lagrådets hörande över förslag i detta hänseende icke är erforderligt.

I enlighet med de av mig nu angivna grunder har jag låtit inom justitiedepartementet upprätta förslag till *lag om fortsatt tillämpning av lagen den 28 april 1926 (nr 88) om inskränkning i rätten till inmutning inom vissa län.*»

Föredraganden uppläser härefter berörda förslag, av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar, samt hemställer, att förslaget måtte genom proposition föreläggas riksdagen.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
N. Cervin.